

Malatya’da Meyve Fidanı Yetiştiriciliğinin Durumu, Sorunları ve Çözüm Önerileri

Hüseyin KARLIDAĞ¹, Salih ATAY², Fırat Ege KARAAT¹, Tuncay KAN¹, Hakan YILDIRIM¹

ÖZET: Malatya’da 2015 yılında yürütülen bu çalışmada, ilde fidan üretimi yapmakta olan 16 farklı üretici ile yüz yüze görüşülerek ve bu üreticilere ait fidan üretim alanları incelenerek elde edilen veriler çerçevesinde, Malatya ili fidancılık durumunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Elde edilen verilere göre, ildeki fidan üretim işletmelerinin küçük ölçekli ve yaklaşık %90’ının 50 da ve daha küçük üretim alanına sahip oldukları belirlenmiştir. Üretim durumları incelendiğinde; üretimin 1/3’ünü kayısı fidanı oluştururken, bunu elma, kiraz, armut ve badem fidanı izlemektedir. Üretilen fidanların %66.81’i Malatya’da, geri kalanı çevre illerde pazarlanmaktadır. Sertifikalı meyve fidanı fiyatı ortalama olarak 4.87 TL olarak bulunurken, en yüksek fiyat 6.5 TL ile kiraz fidanında tespit edilmiştir. Fidan üreticileri, üretimle ilgili süreçte önemli bir sorun olmadığını belirtirken, üretici birliklerinin olmayışı, sertifikasız ve kontrolsüz fidancıların varlığı ve maliyet ile fiyat arasında bir denge oluşturulamaması problem olarak vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anaç, aş, fidan yetiştiriciliği, işletme büyüklüğü

Situation, Problems and Suggestions for Fruit Sapling Growing in Malatya

ABSTRACT: In the present study which was conducted in Malatya in 2015, the situation of seedling production was aimed to be determined by interviewing with the growers and visiting the nurseries. As a result of the study, nurseries were found to be small scaled and approximately 90% of them have 50 da or smaller production areas. When the production of the nurseries were analyzed, apricot seedlings was found to constituted 1/3 of the total seedling production and it was followed by apple, cherry, pear and almond seedling production. 66.81% of the seedlings are sold in Malatya and the rest are marketed to nearby cities. The average price for certified fruit seedling was found as 4.87 TL and the highest price was determined in cherry seedlings with the price of 6.5 TL. While seedling growers haven’t observed any important issues in seedling production, the lack of grower associations, the facts of pirate seedling growers and balance between costs and prices could not have been constituted are emphasized as the main problems.

Keywords: Rootstock, grafting, sapling growing, farm size

¹ Hüseyin KARLIDAĞ (0000-0002-9317-8021), Fırat Ege KARAAT (0000-0002-4676-0721), Tuncay KAN (0000-0002-3584-5279), Hakan YILDIRIM (0000-0002-8130-5417), İnönü Üniversitesi, Ziraat fakültesi, Bahçe Bitkileri Bölümü, Malatya, Türkiye

² Salih ATAY (0000-0002-9361-9755), T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Meyve Araştırma Enstitüsü, Malatya, Türkiye
Sorumlu yazar/Corresponding Author: Hüseyin KARLIDAĞ, huseyin.karlidag@inonu.edu.tr

GİRİŞ

Türkiye 16.9 milyon tonluk yaş meyve üretimiyle dünyada %2.3'lük paya sahip olup, 10. sırada yer almaktadır (Anonim, 2014). Meyvecilik, Türkiye'de ve Malatya'da yaygın olarak yapılan önemli bir tarımsal faaliyet alanı olup, başlangıç materyali olan fidan üretimiyle başlamaktadır. Fidancılık ülkemizde hızla büyüyen bir işletme kolu olup, her yıl milyonlarca meyve fidanı üretilmektedir. Fidan üretimi yoğun işgücü ve zaman gerektirmekte ve her bir aşaması kritik bir önem teşkil etmektedir. Örneğin anaç üretimi için kullanılacak tohumlardaki çimlenme oranından başlayarak, vejetatif gelişme, aşı tutma oranı ve fidan gelişme ve dallanma özellikleri gibi parametreler fidancılığın başarısını belirlemektedir.

Türkiye'de başlangıçta, meyve ve asma fidanı üretiminin önemli bir bölümü kamu işletmelerinde üretilirken, günümüzde fidan üretiminin çok büyük bir kısmı özel sektör fidancılık işletmeleri tarafından yapılmakta ve bunun sonucunda da farklı yörelerde özel sektör fidancılık işletmeleri yaygınlaşmaktadır (Gençtan ve ark., 2003). 2002 yılında fidan üretiminin %16'sını karşılayan kamu işletmelerinin, 2010 yılındaki payı %2.5'e kadar düşmüştür (Büyükarıkan ve Büyükarıkan, 2014). Kamu sektörünün fidan üretimindeki payının azalması ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından sertifikalı fidan kullanımının desteklenmesiyle, fidan üretiminde önemli artışlar sağlanmıştır. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı verilerine göre; 2002 yılında 2 420 730 adet olan meyve fidanı üretimi 2014 yılında 58 384 744 adete yükselmiştir. Bu yıllar arasında en yüksek üretim miktarı 2007 yılında 64 230 921 adet olarak gerçekleşmiştir. Bu üretim değerlerine kayıt altına alınamayan fidanların dahil olmaması gerçeği de gözardı edilmemelidir. Üretimdeki bu artışlara karşın, Türkiye'de meyve ve asma fidancılığında devam eden plansız ve dağınık yapılaşma, özellikle üretimde kalite yönüyle istikrarsız ve yetersiz bir tabloyu yansıtmaktadır (Söylemezoğlu ve ark., 2010).

Türkiye fidan üretiminde %39 pay ve yıllık 25 milyon adet üretim ile Akdeniz Bölgesi ilk sırayı alırken, ikinci sırayı %19'luk paylarla Ege ve Marmara Bölgeleri izlemektedir. Doğu Anadolu Bölgesinin üretimdeki oranı ise sadece %2'dir. İllere göre fidan üretimi incelendiğinde ise; Isparta

ili %21.2 ile ilk sırada yer almakta, bunu sırasıyla; %11.1 ile Bursa, %9.1 ile Manisa, %6.1 ile Hatay, %5.3 ile Aksaray, %4.6 ile Balıkesir takip etmektedir (Anonim, 2012).

Yukarıdaki veriler, Malatya'nın meyve fidanı üretimi alanında istenilen seviyede olmadığına bir göstergesidir. Ancak bulunduğu konum ve sahip olduğu ekolojik yapı Malatya için büyük bir potansiyel oluşmasına vesile olmaktadır. Söz konusu bu çalışma ile Malatya'da bulunan fidan işletmelerinin yapıları, mevcut durumları, üretimleri, pazar durumları, işletmelerin sorunları ve bunlara yönelik çözüm önerileri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Fidan işletme sahipleri ile yüz yüze görüşülerek ve fidanlıkların alanları incelenerek elde edilen verilerle ilin fidan üretim durumu, sorunları ve çözüm yollarının belirlenmesi hedeflenmiştir.

MATERYAL VE YÖNTEM

Bu çalışma, 2015 yılı Malatya İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü kayıtlarına göre fidan üretimi yapan 16 işletmede yürütülmüştür. İşletme sahipleri ile Mayıs ve Haziran 2015'te yüz yüze görüşülerek ve fidan üretim alanları gezilerek veriler elde edilmiştir.

İldeki 16 adet fidan üreticisiyle yüzyüze görüşülerek alınan bilgilere göre değerlendirme yapılmıştır. Fidan üreticilerine fidan işletme büyüklükleri, fidan üretimi, pazarlama ve karşılaşılan sorular ana başlığı altında toplam 20 soru sorulmuştur. Toplanan veriler analiz edilerek yorumlanmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Fidanlıkların İşletme Büyüklükleri

Çalışmanın gerçekleştirildiği 16 işletmede, ortalama işletme büyüklüğü 42.73 da, ortalama parsel büyüklüğü ise 20.73 da olarak belirlenmiştir. İşletmelerin %37.50'si yani 1/3'ünden fazlası 30.1 - 40.0 da arasındaki büyüklüğe sahip işletmelerdir. Diğer taraftan, işletmelerin sadece ikisi 20 da üretim alanına sahip iken, 50 dekadardan daha fazla üretim alanına sahip işletme sayısı da 1 olup, bu işletmenin büyüklüğü 100 da'dır. Isparta ili meyve fidancılığı üzerine yapılan çalışmada, özel sektör fidanlıklarının fidan üretim alanlarının 0,5-190 da arasında değiştiği bildirilmiştir (Yıldırım, 2005).

Çizelge 1. Fidan üretim işletmelerinin büyüklüklerine göre dağılımı

İşletme Büyüklüğü (da)	İşletme Sayısı (adet)	Oranı (%)
0 – 20	2	12.50
20 – 30	3	18.75
30 – 40	6	37.50
40 – 50	4	25.00
50 ve üzeri	1	6.25
Toplam	16	100.00

Fidan Üretimi

Çalışmanın yürütüldüğü 16 fidan işletmesinden 4 tanesi (%25) üretiminin tamamını sertifikalı olarak gerçekleştirirken, 12 tanesi (%75) hem sertifikalı hem de sertifikasız üretim yapmaktadır. Sertifikasız fidan üretimlerinin sadece ceviz çöğürüyle sınırlı kaldığı görülmüştür. Çalışmada Malatya ili toplam meyve fidanı üretimi 567 190 adet olarak belirlenmiştir (Çizelge 2). İşletmelerde en fazla fidan üretiminin yapıldığı tür kayısı (280 000 adet) olurken bunu elma, kiraz ve badem türlerine ait üretimler takip etmiştir. İncelenen işletmelerin tamamı kayısı fidanı üretimi yapmakta

iken, dut fidanı üretimini sadece bir işletmenin yaptığı belirlenmiştir.

Sert çekirdekli ve yumuşak çekirdekli meyve türlerinin hemen hemen tamamında fidan üretimi yapılırken; sert kabuklu meyvelerden badem ve ceviz; üzümü meyvelerden ise dut fidanı üretiminin yapıldığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla Malatya ili ve çevre illerin ılıman iklim meyve türlerinin yetiştiriciliğine uygun olması, fidan üreticilerinin ürettikleri fidanın büyük bir bölümünü Malatya ili ve komşu illere pazarlamaları nedeniyle fidan üretimi ılıman iklim meyve türleri fidanıyla sınırlı kalmıştır.

Çizelge 2. İşletmelerin meyve türlerine göre fidan üretim miktarları ve üretim yapan işletme sayıları

Fidan Türü	Fidan Üretimi (adet/işletme)	İşletme	
		Sayı (adet)	Oran (%)
Kayısı	17 500	16	100
Elma	4 800	14	87.50
Kiraz	5 010	13	81.25
Erik	1 800	12	75.00
Şeftali	2 300	12	75.00
Vişne	760	11	68.75
Ceviz	2 050	11	68.75
Badem	3 250	11	68.75
Armut	3 100	10	62.50
Ayva	750	10	62.50
Dut	500	1	6.25
Toplam	567 190	16	100

Çalışmanın yürütüldüğü 16 işletmenin tamamı kayısı, 14 işletme elma, 13 işletme kiraz, 12 işletme erik ve şeftali, 11 işletme vişne-ceviz-badem, 10

işletme armut ve ayva, 1 işletme ise dut fidanı üretimi yapmaktadır (Çizelge 2).

Fidan üretiminde kullanılan anaçlar

İncelenen işletmelerin üretimde kullandıkları

anaçlar ve bunların kullanım oranları Çizelge 3’de verilmiştir.

Çizelge 3. İşletmelerin meyve türlerine göre kullandıkları anaçlar ve oranları

Meyve Türü	Kullanılan Anaç	Kullanım Oranı (%)	Meyve Türü	Kullanılan Anaç	Kullanım Oranı (%)
Kayısı	Kayısı çöğürü	100	Ceviz	Ceviz çöğürü	100
Şeftali	Şeftali çöğürü	100	Erik	Myrobalan29c Erik çöğürü	27.27 72.73
Elma	M9	9.13	Vişne	Mahlep çöğürü	48.23
	MM106	71.22		Vişne çöğürü	18.34
	MM111	8.35		Kuş kirazı çöğürü	22.27
	Elma çöğürü	11.30		MaxMa	11.16
Badem	GF-677	12.26	Kiraz	Mahlep çöğürü	44.54
	Badem çöğürü	87.74		Kuş kirazı çöğürü MaxMa	37.16 18.30
Armut	Armut çöğürü	100	Ayva	Ayva çöğürü	100
Dut	Dut çöğürü	100	---	---	

Çizelge 3’de de görüleceği gibi kayısı ve ceviz türleri için anaç olarak işletmelerin tamamı kayısı çöğürü kullanmaktadır. Bu anlamda Malatya’nın ve bölgenin en önemli meyve türü olan kayısı için çöğür anacı haricinde bir anaç arayışının olmadığı anlaşılmaktadır. Elma’da MM106 anacı ön plana çıkarken, kullanım oranı %71.22 bulunmuştur.

Bodur elma yetiştiriciliğinde giderler oldukça yüksek bir paya sahiptir. Elma üretiminde hastalık ve zararlıların çokluğu, seyreltme gereksinimi, su ve gübre ihtiyacının yanısıra bodur yetiştiricilikte destek ve terbiye sistemlerinin oluşturulmasındaki ihtiyaçlar nedeniyle giderler diğer geleneksel yetiştiriciliğe göre daha fazla olmaktadır (Küçük ve Özken, 2012). Bu durum üreticilerin tam bodur anaçtan ziyade yarı bodur anaçları tercih etmelerine sebep olmuş olabilir.

Klon anacı kullanımı elmada %89.70 iken, bu oran diğer türlerde oldukça düşük bulunmuştur. Armut, ayva, kiraz ve erik türlerinde günümüzde klon anacı kullanımı yaygınlık kazanmasına rağmen bölgede halen bu türlerde çöğür anacının tercih

edilme oranının oldukça yüksek olması dikkat çekmektedir. Badem, erik ve şeftalide çöğür anacı kullanımı yaygın olmakla birlikte, bu türlerde klon anacı kullanımı erikte (%27.23) diğer iki türe göre daha yüksektir.

Çöğür anacı kullanımının klon anacından daha yüksek olmasının nedeni, fidan işletmelerinin küçük, anaç parsellerinin olmayışı, çiftçilerin anaç konusunda yeterince bilgi sahibi olamamaları, fidan üreticilerinin klonal anaç üretim yöntemlerini yeterince bilmemeleri ve bunun sonucunda da klonal anaçlarını dışarıdan temin etmeleri sonucu maliyetin artmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Aşılama

Çalışmanın bu kısmında aşı yöntemi, aşıya gelme ve aşı tutma oranı olmak üzere 3 kriter üzerinde durulmuştur. İşletmelerin tamamı durgun T göz aşısını kullanmakta olup diğer aşı yöntemleri kullanılmamaktadır. Aşıya gelme ve aşı tutma oranlarına ilişkin elde edilen değerler Çizelge 3’te verilmiştir.

Çizelge 3. İşletmelerde kullanılan anaçların aşuya gelme ve aşı tutma oranları

Meyve Türü	Aşıya Gelme Oranı (%)	Aşı Tutma Oranı (%)
Kayısı	82.28	87.10
Elma	88.67	91.44
Kiraz	86.38	89.88
Erik	85.88	87.88
Şeftali	80.50	83.13
Vişne	89.00	87.75
Badem	85.00	86.88
Ceviz	---*	---*
Armut	86.28	90.21
Ayva	86.36	89.34
Dut	86.11	86.54
Bağ Fidanı	---*	---*

* Bağ fidanı yerel fidan üreticiler tarafından başka şehirlerden aşılınmış olarak alınıp satılmaktadır.

İşletmelerde fidan üretiminde kullanılan anaçların yaz sonunda aşuya gelme oranları bütün meyve türlerinde %80’in üzerinde gerçekleşirken, en yüksek aşuya gelme oranı %89 ile vişnede gerçekleşmiş olup bunu %88.67 ile elma ve %86.38 ile kiraz anaçları izlemiştir.

İşletmelerin elde ettikleri aşı tutma oranlarına bakıldığında (çizelge 3) bu oranın bütün türlerde %83’ün üzerinde olduğu görülmektedir. En yüksek aşı tutma oranı %91.44 ile elmada, en düşük aşı tutma oranı ise %83.13 ile şeftalide belirlenmiştir.

Diğer taraftan, işletmelerde üretilen ceviz fidanları tohumdan yetiştirilmekte ve aşılardan satışı sunulmaktadır. Aşılı ceviz fidanlarının ise başka illerden getirilerek satışının yapıldığı bildirilmiştir.

Fidanlıklarda uygulanan kültürel işlemler

Fidan üretiminin yapıldığı işletmelerde sulama durumu incelendiğinde İşletmelerden 14 tanesinin (%87.50) damla sulama sistemini, 2 tanesinin (%12.50) ise yağmurlama sistemini kullandıkları belirlenmiştir. Bunun yanında işletmelerin

tamamında açık köklü fidan üretimi yapıldığı tespit edilmiştir.

Toprak işleme ve yabancı ot mücadelesinde işletmelerin tamamı üretim sırasında hem çapa motoru ile hem de elle çapalama yapmaktadır. Her fidan üretim döneminde ortalama 2 defa çapa motoru kullanılarak, 2 defa da elle çapalama yapıldığı bildirilmiştir.

Fidan üretimi yapan işletmelerin tamamı münavebe uygulamaktadır. İşletmelerin %81.82’si münavebeyi kiraladıkları araziler üretim yapmaya devam ederek gerçekleştirmektedir. Diğer taraftan münavebede yeşil gübreleme uygulaması hiç bir işletme tarafından uygulanmamaktadır.

Fidan işletmelerinin üretim alanlarında hastalık ve zararlılarla ilgili genel anlamda büyük bir problem görülmemekle birlikte Meyve ağacı dip kurtları (*Capnodis* spp.) ve Şeftali filiz güvesi (*Anarsia lineatella*) zararlılarının %36.36 oranı ile en büyük sorun olduğu tespit edilmiştir. İşletmelerin %90.91’inin fidan üretiminin herhangi bir aşamasında hastalıktan etkilenmediği, %36.36’sının da zararlılardan etkilenmediği belirlenmiştir.

Çizelge 4. İşletmelerin fidan üretimi sırasında etkilendiği hastalık ve zararlı durumu

		İşletme Sayısı (adet)	Oran (%)
Hastalık	Kök çürüklüğü	1	9.09
	Hastalık sorunu yok	10	90.91
Zararlı	Meyve ağacı dip kurtları	4	36.36
	Şeftali filiz güvesi	4	36.36
	Kırmızı örümcek	2	18.18
	Elma pamuklu biti	2	18.18
	Zararlı sorunu yok	4	36.36

Üretilen Fidanların Muhafazası, Satış ve Pazarlama Durumu

Üretim alanlarından sökülen fidanların genel olarak yörede toprak ve kumda hendeklendikleri tespit edilmiştir. İşletmelerin %75'inin sökümünden sonra fidanları toprakta hendekledikleri ve bu şekilde ortalama 23.83 gün muhafaza ettikleri belirlenmiştir. Dört işletme yani işletmelerin %25'inin ise sökülen fidanları kumda hendekledikleri ve hendeklenmiş fidanları ortalama 13.75 gün muhafaza ettikleri bildirilmiştir.

İşletmelerde fidan üretimi hem sertifikalı hem de sertifikasız olarak yapılmaktadır. Yörede fidan üretimi yapan 16 işletmeden 12 işletme hem sertifikalı hem de sertifikasız (ceviz çöğürü) üretim gerçekleştirmektedir. Sertifikasız ortalama ceviz fidan fiyatı 7.58 TL olarak belirlenmiştir. Sert ve yumuşak çekirdekli meyve türlerine ait en yüksek ve en düşük sertifikalı fidan satış fiyatları sırasıyla 6.50 TL (kiraz), 4.0 TL (kayısı) ve 4.75 TL (armut ve ayva), 4.33 TL (elma) olarak bildirilmiştir (Çizelge 5).

Çizelge 5. İşletmelerde meyve çeşitlerine göre ortalama fidan fiyatları ve standart sapma değerleri

Fidan Türü	Fiyat (TL)	Standart Sapma (TL)
Kayısı	4.00	0.91
Elma	4.33	1.61
Kiraz	6.50	3.53
Erik	4.82	1.65
Şeftali	4.94	1.74
Vişne	4.82	2.02
Ceviz	7.58	3.93
Badem	4.94	2.02
Armut	4.75	1.93
Ayva	4.75	1.55
Dut	4.75	0*
Bağ	2.83	1.06

* Sadece bir işletme tarafından satıldığı için standart sapma olmamıştır.

Üretilen fidanların büyük bir bölümü il sınırları içerisinde pazarlanmaktadır. Bu bağlamda üretim yapan firmaların fidan satışlarının yaklaşık %67'lik kısmını Malatya'da gerçekleştirdiği belirlenmiştir. Bunun yanında toplamda %17'lik satışın Elazığ, Kahramanmaraş ve Sivas illerine yapıldığı tespit edilmiştir. Geriye kalan yaklaşık %17'lik fidan satışının ise Erzincan, Erzurum,

Tunceli, Bingöl, Muş, Siirt ve Van illerine yapıldığı bildirilmiştir.

Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Çalışmanın yürütüldüğü fidan işletmelerinin sorunları 10 başlıkta toplanabilmektedir. Buna göre işletmelerin sorunları ve bunları sorun olarak gören işletmelerin oranları Çizelge 6'da verilmiştir.

Çizelge 6. İşletmelerin sorunlarına ilişkin değerlendirme

Sorunlar	İşletme	
	Sayısı (adet)	Oran (%)
- Yerel bazda fidan üretici birliğinin olmayışı	16	100.00
- Kayıt dışı (korsan) fidancılardan varlığı	16	100.00
- Maliyet – satış fiyatı dengesinin rekabetten dolayı oluşturulamaması	16	100.00
- Dışarıdan fidan girişinde kontrol mekanizmasının yetersizliği	14	87.50
- Fidan üretimine yönelik devlet desteğinin olmayışı	14	87.50
- Fiyat istikrarının olmayışı	12	75.00
- Fidan satış yerlerinin düzensizliği ve altyapının olmaması	10	62.50
- Fidan üreticisi-denetleyen kurum ve kontrolör zincirinde yaşanan sorunlar	3	18.75
- Anaç parselinin olmayışı	3	18.75
- Bilimsel değil ticari yaklaşım (fidan üreticileri için)	1	6.25

Yerel bazda fidan üretici birliklerinin olmayışı, kayıt dışı fidancılardan pazarda etkin olması ve buna bağlı olarak maliyet ile pazar fiyatı dengesinin oluşturulamaması ankete katılan bütün işletmeler tarafından en önemli sorunlar olarak vurgulanmıştır. Fidan üretici birliklerinin oluşturulamamasından dolayı üretici sorunlarının ilgili makamlara ulaştırılmamasına neden olduğu gibi, üreticiler arasında fiyat istikrarının sağlanamaması sonucunu ortaya çıkardığı bildirilmiştir.

Her ne kadar Şarka virüsünün yayılma tehlikesi nedeniyle (Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından yayınlanan, “Şarka Hastalığı İle Mücadele Hakkında Talimat” çerçevesinde sert çekirdekli fidanların Elazığ, Şanlıurfa illeri dışından Malatya’ya girişi yasak olsa da, üreticiler yasal olmayan yollardan önemli miktarlarda fidan girişinin gerçekleştiğini belirtmişlerdir. Bu anlamda yasal takip ve kontrolün yetersizliğinden büyük ölçüde yakınmışlardır. Yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı oluşan boşluktan dolayı kayıt dışı fidancılar için açık bir pazarlama alanının oluşmasına neden olduğu bildirilmiştir. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı’nın denetlemede ve üretimi kayıt altına almada daha titiz hareket etmesi bu problemin giderilmesinde önemli bir rol oynayabilecektir. Yine bakanlık desteklemelerinin fidan üreticilerine dolaylı olarak yapıldığı (bahçe kurulumu sırasında sertifikalı fidan kullanımını teşvik etmesi), bu

nedenle de fidan üreticilerinin üretim standartlarının düşük olduğu vurgulanmıştır. İlgili belediyelerin fidan üreticileri için satış yerleri oluşturmada geç kaldığına ve oluşturulan satış yerlerinin altyapılarının yetersizliğine fidan üreticilerinin %63.63’ü tarafından dikkat çekilmiştir.

SONUÇ

Çalışma kapsamında yapılan incelemeler sonucunda Malatya’da meyve fidanı yetiştiriciliği açısından; fiyat istikrarsızlığının ve maliyet – satış fiyatı dengesinin oluşmamasının en önemli sorunlar olduğu, bu sorunların temel olarak üretici birliklerinin yetersizliği, fidan satış yerlerinin düzensizliği, kayıt dışı fidan satışının yaygınlığı, fidan üreticisi işletmelerin küçük ölçekli olması, klonal anaç kullanımının yaygın olmaması gibi nedenlerden kaynaklandığı belirlenmiştir. Bunun yanında anaç parselinin olmaması ve şehir dışından kontrolsüz fidan girişlerinin yaygın olmasının önemli tehditler oluşturduğu belirlenmiştir. Fidan üretiminde, satışında ve temininde ticari yaklaşım yerine bilimsel yaklaşımın öncelenmesi, yerel bazda üretici birliklerinin yaygınlaştırılması, fidan üretiminin devlet tarafından desteklenmesi, şehir dışından kontrolsüz fidan girişinin ve kayıt dışı fidan üretim ve satışının denetim mekanizmalarının iyileştirilmesi alınabilecek en önemli tedbirler olarak önerilmiştir.

KAYNAKLAR

- Anonim, 2012. T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü (BÜGEM) kayıtları, Ankara.
- Anonim, 2014. T.C. Ekonomi Bakanlığı yaş meyve ve sebze sektörü raporu, Ankara.
- Büyükarıkcan U, Büyükarıkcan B, 2014. Türkiye’de meyve fidanı üretiminin mevcut durumu üzerine bir araştırma. MKU Ziraat Fakültesi Dergisi, 19: 16-25.
- Gençtan T, Tugay ME, Geçit HH, Bozkurt B, Ergun E, Ekiz H, Yalvaç K, Gevrek MN, Elçi A, Balkan A, 2003. Türkiye’de tohumluk, fide ve fidan üretimi ve kullanımı. Ziraat Mühendisleri Odası Yayınları, 2: 803-823.
- Küçüker E, Özkan Y, 2012. Bodur ve yarı bodur sistemli elma yetiştiriciliğinin ekonomik analizi. Iğdır Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 2(3): 9-16.
- Söylemezoğlu G, Dumanoglu H, Çelik H, Kunter B, Atıcı A, Tahmaz H, 2010. Türkiye’de asma ve meyve fidanı üretimi ve kullanımı. Türkiye Ziraat Mühendisliği VII. Teknik Kongresi, 11-15 Ocak 2010, Ankara.
- Yıldırım AN, Koyuncu F, 2005. Isparta ili meyve fidancılığı üzerine bir çalışma. Derim, 22: 20-28.